

Lausuntopyyntö: OKM/52/010/2015, 26.6.2015

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI OIKEUSTULKKIREKISTERISTÄ

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL ry:ltä (jäljempänä SKTL) lausuntoa hallituksen lakiesityksestä koskien oikeustulkikirekisteriä. Lain tarkoituksena on osaltaan panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU oikeudesta tulkkauskiin ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä. Lain nojalla perustettaisiin direktiivin tarkoittama tarvittavan pätevyyden omaavien itsenäisten tulkkien rekisteri.

SKTL katsoo, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutuminen monikielisissä menettelyissä edellyttää pätevien tulkkien käyttämistä silloin, kun viranomaisella ja epäilyllä tai syytetyllä ei ole sellaista yhteistä kieltä, jolla he voisivat kommunikoida riittävän tehokkaasti. Siksi SKTL pitää direktiivin tavoitetta tulkkauspalveluiden laadun turvaamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä erittäin kannatettavana. Käsityksemme myös on, että ammattitulkkiin käytön lisääminen voi lyhentää käsittelyaikoja ja vähentää virheellisiin tietoihin perustuvien päätösten määriä ja siten myös ajan myötä rajoittaa kustannuksia.

Suunnitellun oikeustulkikirekisterin avulla voitaisiin saattaa oikeusavustajien ja toimivaltaisten viranomaisten saavutettaviksi ammattitaitoisia, tulkin eettisiin sääntöihin sitoutuneita tulkkeja. Lain yleisperusteluissa kohdassa 2.2, alaotsikko Kääntäjien ja tulkkiin saatavuus, todetaan, että valtion viranomaisten on ensisijaisesti pyrittävä käyttämään yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n kilpailuttamia tulkkeja. Kilpailutukset kohdistuvat nykyisellään tulkkauspalveluiden tarjoamiseen yleisesti, ja yksittäisiä, erittäin päteviä tulkkeja voi siksi jäädä kilpailutusten ulkopuolelle, sillä yrittäjinä toimivista tulkeista kaikki eivät ole toimeksiantosuhteessa kilpailutuksiin osallistuviin yrityksiin. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, kohdassa 1 Lakiehdotuksen perustelut 1 §. *Oikeustulkikirekisteri*, että "---[oikeustulkikirekisterin] tarkoituksena on edistää --- riittävän pätevyyden omaavien tulkkiin saatavuutta." Koska lakiin ei sisältyisi velvoitetta käyttää ensisijaisesti oikeustulkikirekisteriin merkittyjä tulkkeja silloin kun näitä ylipäättään on saatavilla, olisi vaarana, että rekisterin käyttö jäisi vähäiseksi.

Oikeustulkikirekisteriin merkitsemisen kriteereistä säädettäisiin lain 5 §:ssä. Kriteerit ovat asialliset ja helposti todennettavat. Nykytilanteessa kriteerit täyttäviä tulkkeja on kuitenkin vasta vähän, ja SKTL:n käsitys on, että lain esitöissä mainittu pätevyysvahti, 40–60 uutta rekisteriin merkittävää tulkkiä vuosittain, on nykyisen rekrytointipohjan valossa hyvin optimistinen. Alalla toimii tällä hetkellä varsin ammattitaitoisia, eri tavoin koulutautuneita ja pätevyityneitä tulkkeja, joiden osaamista pykälässä määritellyt vaatimukset eivät kata. Kriteerien laajentaminen kattamaan myös muulla tavoin osoitettua oikeustulkkausosaamista olisi omiaan tehostamaan direktiivin tavoitteen saavuttamista.

Helsinki 17.8.2015

SUOMEN KÄÄNTÄJIEN JA TULKKIEN LIITTO – FINLANDS ÖVERSÄTTAR- OCH
TOLKFÖRBUND RY

Liisa Laakso-Tammisto
varapuheenjohtaja

Kristiina Antinjuntti
toiminnanjohtaja

Suomen kääntäjien ja tulkkiin liitto edustaa noin 1800 Suomessa toimivaa kääntäjää ja tulkkiä. Lausunnot valmistellaan kyseisen alan asiantuntijaryhmissä. Tämän lausunnon valmisteluun on osallistunut SKTL:n tulkkiäoston edustus.